

23_03_014

ny verden

TIDSSKRIFT FOR MORALSK OPPRUSTNING

NR. **3** 1969

Bildet på forsiden:

Cricket var i mange år Conrad
Huntes liv, og som visekaptein for
det vest-indiske landslaget ble han
kjent i mange land som en av ver-
dens beste spillere.

For et par år siden besluttet han
seg for å satse sine krefter i et
forsøk på å skape et inspirert et-
niraseralt samfunn i England — et
samfunn som kunne bli et eksempel
for andre land.

Uselviskhhet

At alle mennesker er selviske betyr kanskje at selviskhhet er noe naturlig; men det er ikke dermed sagt at den er nødvendig. Allerede de sørgelige følger av selviskheten skulle være nok til å vise at den hverken tjener individets eller samfunnets interesser. Tvertimot: de mennesker som utelukkende kretser om seg selv, må ofte tas hånd om. Vi har ennå ikke funnet hvordan vi skal behandle nasjoner som utelukkende er opptatt av seg selv.

Er det mulig for et alminnelig menneske konsekvent å se på andre høyere enn seg selv — å leve for at andre skal utvikles? Kan man virkelig være mer opptatt av andre menneskers velferd enn av egen vinning? Er det mulig at en ærlig og helhjertet kan ta like meget hensyn til behov og følelser hos andre klasser, raser og folk som hos seg selv? Kan mennesker leve på et plan hevet over motsetningene mellom partier, klasser, raser, synspunkter og nasjonale interesser?

Hvis svaret er Nei, er vi dømt til økende forvirring, splittelse, tvang, diktatur og forfall. For historien har vist oss at systemer aldri forandrer menneskelig selviskhhet, hvor fullkomne de enn er på papiret. Menneskelig selviskhhet forandrer systemene.

Hvis svaret er Ja, er det mulig å skape et nytt verdenssamfunn og en ny tenkning som forener alle mennesker.

Izvestia, den sovjetrussiske regjerings organ har nok å skrive om for tiden. Forholdet til Kina — hendelsene i Midt-Østen — utviklingen i Tsjekkoslovakia, osv. Når de midt i dette spanderer over en meter spalteplass på Moralsk Opprustning og dets treningssenter Caux, kan det ikke bety noe annet enn at Izvestia betrakter det som en viktig faktor i det som skjer verden over.

Så langt er vi enige med Izvestia. Artikkelen er skrevet av Eduard Rosental, kjent som marxistisk skribent både innenfor og utenfor den kommunistiske verden. Han er også en av Novosti-forlagets ledere og sjefredaktør for Novosti presseagenturs Europa-avdeling. Siste høst satte han ut fra Moskva på en europeisk reise. I oktober besøkte han konferansesentret for Moralsk Opprustning i Caux, Sveits.

I januar i år skrev Rosental en beretning om sitt Caux-opphold i Izvestia. Han beskriver hvordan han ble mottatt, og fortsetter: «Denne høstkonferansen hadde samlet ca. 800 mennesker fra mange av verdens land. Her var bedriftsherrer og fagforeningsledere, negre og indere, politikere og journalister. Ikke så få unge også. Konferansens tema var «Europas fremtid og oppgave».

Deretter følger en beskrivelse av den musikalske revyen «Det er tilrettelagt å lene seg ut». Så følger tanker om Moralsk Opprustning, slik Rosental har oppfattet det. Han beskriver et måltid med en kapitalist, kommenterer selv om forholdet mellom arbeider og kapitalist, gir seg ut på filosofiske betragtninger og konkluderer: «Derfor må man til Proudots ekletisme legge bitte lite grann av Kants «kategoriske imperativ» (en variasjon av den indre stemme) og til dette miksmaks blander litt kristen sirup, får man en fattigslig filosofi som går under navnet Moralsk Opprustning.»

Filmen «Frihet», som ble produsert av afrikanere i Nigeria, blir så beskrevet og Rosental kommer inn på den tredje verdens problematikk. Han kommenterer: Marxisme gir de unge stater et perspektiv, religionen gjør det ikke. Et

Izvestia om Caux

nytt initiativ er derfor nødvendig. Og her har vi så dette initiativ — MRA, «som hverken er kirke, sekt eller organisasjon». Buchmanistene vil ikke passivt betrakte verden. De forlanger at den skal forandres. På hvilken måte? Ved å omskape menneskets karakter. På grunnlag av «en dypere erkjennelse av Gud». ... Ikke klassekamp, men karakterens forandring. Ikke ideologiske kamper, men forsoning. Ikke kapitalisme eller kommunisme, men deres forsoning.»

Rosental gir også sine inntrykk av et plenums møte, men det som har mest interesse er å lese hvilke endelige konklusjoner om Moralsk Opprustning som han kommer til, eller kanskje snarere — det bilde som han ønsker å presentere overfor det russiske folk.

«Etterkrigstidens mangeårige politiske og sosiale forsøk og erfaringer har vist antikommunisten av alle arter, at det er umulig å beseire kommunismen i åpen kamp. På hele den politiske og ideologiske front har det begynt et skifte. Dulles' kurs som gikk ut på å balansere på randen av krig har veket plassen for en politikk av «brobygging». Som sopp har det begynt å vise seg oppfatninger som går ut på en syntese og tilnærming mellom to systemer, slike som «teorien» om det industrielle samfunn, konvergens og andre. Som hendelsene i Tsjekkoslovakia nylig viste, er den åpne kontrarevolusjon blitt avløst av en stille kontrarevolusjon med slagordet «humanisering» av sosialismen. Antikommunismen har skiftet klær.

Heller ikke Buchmanistene har holdt seg på siden av denne prosessen. Frank Buchman døde i 1961, men i 1962 ble all anti-kommunistisk litteratur fjernet fra bokhyllene i Moralsk Opprustning og de utga et manifest «Til alle kommunister». Kommunismen ble innbudt til å slutte seg til MRA som de utropte til å være en fellesmenneskelig bevegelse for «den største revolusjon som historien noensinne har kjent».

På den måten gjorde de regning med å slå to fluer i ett smekk — å gjendrive Marx og å utnytte kommunismens autoritet.

Ingen indoktrinering i moralsk fullkommengjørelse av presidenter, premierministre og andre av Vestens ledere kan endre noe som helst. ... Moral, sa Lenin, er det som tjener til å rasere det gamle utbyttersamfunn og som fylker alle arbeidere rundt proletariatet og dermed skaper det nye kommunistiske samfunn. ... Bekjentskapet med Moralsk Opprustning er et av de mangfoldige variasjoner av antikommunisme som enda en gang til overflod overbeviser en om sannheten om det Lenin har sagt. Dette fortalte vi også vårt vertskap ...»

Det er et lite utplukk av Rosentals lange artikkel. Det er ikke første gang Rosental skriver om Moralsk Opprustning. Han har utgitt flere brosjyrer på russisk, noen er oversatt til engelsk. Han er blitt en slags Sovjetrussisk ekspert på Moralsk Opprustning. Det som interesserer når man leser Rosental er at han er meget opptatt av spørsmålet «den menneskelige natur». Han som mange andre marxister er utvilsomt blitt mer og mer klar over at en strukturendring alene ikke nødvendigvis klekker ut uselviske mennesker. Han spør selv i forordet til en av sine små bøker: «Hvor finnes den usynlige bryter som forvandler menneskets natur og menneskets forhold til mennesket?»

Det ser ut til at Rosental irriteres og fasineres av Moralsk Opprustning. Årsaken kan være at det utfordrer på det punkt hvor den kommunistiske verden står svakt, nemlig når det gjelder evnen til å

Forts. side 14

RASEFORHOLD I ENGLAND

Av CONRAD HUNTE

Billedtekst:

1. Conrad Hunte i et av de mange vest-indiske hjem i England.
2. Ti tusener fra «Den tredje verden» har i de senere år besøkt Moralsk Opprustnings teatersenter i Westminster.
3. Demonstrasjon i Londons gater.
4. Conrad Hunte i en krets av Royal Air Force kadetter etter en forestilling i Westminster teater.
5. Hunte taler til havnearbeidere i Port Talbot.

Omkring en og en kvart million mennesker fra «Den tredje verden» (Asia, Latin-Amerika og De Karibiske Øyer) lever nå i Storbritannia. Vi lever stort sett i seks hovedområder: Tyneside, West-Yorkshire, sydøst Lancashire, Merseyside, Stor-London og West-Midlands. Vi har vært her i tredve år, tyve år, ti år, fem år, ett år. Noen er født her. Vi er sjåfører, buss- og togkonduktører, sykepleiere, leger, advokater, ingeniører, optikere, barberere, skomakere, postfolk, lærere, husmødre og cricketspillere. 70 000 er studenter. De fleste av oss arbeider i viktige virksomheter.

Jeg er glad for at vi har anled-

ning til å tjene Storbritannia på denne måten. 60 % av de unge legene på sykehusene kommer fra oversjøiske land, 27 % av heleisetjenesten er fra «Den tredje verden». 74 % av sjåførene og 29 % av konduktørene i transportvirksomheten i London er immigranter fra Samveldet.

Tilgangen av så mange av oss på så kort tid, skaper naturligvis nye situasjoner som må løses og nye behov som må tilfredsstilles. Vi trenger hjem til våre folk og arbeid for dem, klær og utdanning for våre barn, og anledning til å spille en reell og betydningsfull rolle i dette lands skjebne. Det behøver ikke å være et problem

med hensyn til at det er så mange flere munnar å mette og så mange flere å skaffe tak over hodet, men det kan være en anledning til å sette tilsvarende flere hjerner i arbeid, hjerter til å ta omsorg og vilje og hender inn i den innsats som må gjøres i dette land og i verden.

I de siste femten månedene har jeg ledet en gruppe menn og kvinner av forskjellig nasjonalitet til treogtredve byer i landet hvor de fleste av våre oversjøiske familier bor i stort antall. Vi viste Moralsk Opprustnings filmer i forsamlinger sammensatt av mange raser, og vi hadde private samtaler med administrative ledere om boligspørsmål,

ungdomsarbeid og utdanning, med arbeidsgivere og fagforeningsledere, med politiledelsen og immigratorganisasjoner. Vi har holdt fire landsomfattende weekend-konferanser på Westminster Theatre i London. Tusenvis av emigranter av alle raser er kommet til disse konferansene, og for å se skuespillene og filmer. De har truffet bedriftsledere og arbeidere, lærere, yrkeskvinner, studenter og husmødre i vertskapsområdet. De har bodd i deres hjem. De har truffet engelskmenn som har satt landets interesser foran sine egne og dette har utfordret mine oversjøiske medborgere til forvandling. Et økende antall av oss har lært å elske Stor-

britannia som vårt eget hjemland, og å leve her som britiske borgere på basis av hva vi kan gi, ikke hva vi kan få.

En av dem som jeg har tatt med meg til disse treogtredve byene er Subbiah Kistasamy, en geografilærer i London. Subbiah og hans kone Indranie, emigrerte til Storbritannia fra Syd-Afrika. De har kjent alt det hat og den bitterhet folk føler som har sett sitt eget samfunn bli ødelagt og skamfært — slik de opplevet det under raseopptøyene i Durban i 1948 — og som har lidt under rasediskrimineringen i Storbritannia og andre steder. Idag kommer og går folk

Forts. side 14

«Det er tillatt å lene seg ut» ble sett av studenter fra forskjellige skoler og universiteter i London. Etter forestillingen kunne man møtes i teatrets restaurant. En av studentene (t. v.) snakker med dr. Paul Campell, Canada, og Sven Robach, handelshøyskolestudent fra Stockholm.

Midt i London

nærmere bestemt med Westminster Theatre som utgangspunkt, har vel 50 unge fra 10 land i løpet av februar måned demonstrert et engasjement i verdensproblemene, på en måte som har vakt stor interesse. Gjennom forestillinger av showet «Det er tillatt å lene seg ut» har de til dels tatt sikte på å nå studenter fra hele verden som holder til i London, dels har de villet vise et alternativ til de motsetninger innen engelsk industri og i rasespørsmål som bunner i menneskelig selviskhet og fordommer. Disse unge har ikke nøydt seg med å vente på publikum i teatret, selv om den røde lykten lyste at-

skillige kvelder, de har dratt dit hvor folk bor og arbeider og knyttet nye kontakter. Bildene på denne siden er hentet fra aksjonen i London.

En av dem som var med var en ung nordbo. Ved en weekendkonferanse som ble holdt i forbindelse med showet, fortalte han hvordan han var kommet til å satse på en slik aksjon (bildet t. h.).

Inntil for et halvt år siden hadde han brukt narkotika som «en flukt fra virkeligheten og dens problemer». Men han var også blitt tvunget til å slutte skolen og siden sitt arbeide fordi «narkotikaen gjorde meg likegyldig». «Samtidig

døde en av mine beste venner fordi han fikk en innsprøytning med en skitten LSD-nål. Jeg forsto at jeg måtte slutte med narkotikaen — ellers ville den gjøre slutt på meg.»

«Nettopp da inviterte noen venner meg til en konferanse i Caux. Der traff jeg de unge i «Det er tillatt å lene seg ut». Jeg oppdaget at det er mulig å glemme alt som het narkotika, hvis jeg besluttet meg for å ha omsorg for menneskene omkring meg, og finne en visjon for verden istedet for å tenke på mitt eget lille hjørne. Siden det har jeg begynt å finne en tro. Jeg måtte innrømme at det er det mest tilfredsstillende liv man kan leve.»

Familien Williams i en av Londons forsteder var blant dem som tok imot ungdommer fra det internasjonale ensemblet.

I showet inngår en scene med folkloriske innslag fra mange deler av Europa. På dette bildet en russisk dans.

Kristendom — Moralsk Opprustning

Av INGE MANNSÅKER

Moralsk opprustning ble lansert som en omfattende åndelig-moralsk bevegelse. I årene som fulgte, og særlig etter andre verdenskrig, opplevde man at menn og kvinner, ikke bare fra de fleste kristne konfesjoner, men også fra andre religioner kom til de internasjonale konferanse-sentra og de forskjellige lands hovedkvarter. Jeg husker selv min forundring over å se muhammedanere, side om side med hinduer og kristne i Caux i Sveits i 1947. Jeg skal innrømme at jeg den gang var i tvil om hvordan jeg som teolog skulle komme til rette med det. Her kunne man høre gjengitt de sterkeste uttalelser fra Jinnah, Pakistans store statsmann og grunnlegger, fra Mahatma Gandhi, fra kommunistiske tillitsmenn som på det tidspunkt, i 1948, ennå ikke talte ut fra noen kristen trosposisjon, men heller ut fra en forpliktelse på MRA's moralske idé-innhold, slik de oppfattet det. Disse uttalelser fra talerstolen i Caux, båret fram av mennesker med høyst forskjellig bakgrunn, uttrykte en vilje og et ønske om å ta opp problemene i eget land og mellom folkene i lys av de erfaringer og idéer de hadde møtt ved konferansen.

Hva så med det kristne grunnlag for Moralsk Opprustning? Hva med Frank Buchmans gjennomgripende erfaring av den korsfestede? Kom den til å bety mindre for ham, siden de taler han og andre ledere innen MRA holdt ved de internasjonale konferanser til dels bar preg av å være et budskap til alle mennesker uansett bakgrunn i konfesjon og religion?

Før jeg besvarer dette spørsmålet, må jeg nevne et synspunkt som har krav på å bli hørt. Det er blitt hevdet:

«MRA som en moralsk appell, som en slags verdensomfattende holdningskampanje, det kan jeg forstå og støtte, bare man ikke blander inn religion.»

En slik tankegang viser at vedkommende ser egenverdien av en almen sosial-etisk innsats, noe som i dag sikkert har bred oppslutning. Det stemmer med det utvidede diakoni-begrep som kirkene begynner å operere med i vår tid. Ifølge dette må diakoni omfatte også hjelp til å løse de sosial-etiske problemer menneskene stilles overfor. Dette synspunkt på diakoni ligger til grunn for den omtale den lutherske professor H. Rendtorff gir av «Moralische

Denne artikkelen er trykket som kronikk i «Vårt Land» under titelen Diakoni på det moralske plan».

Aufrüstung» i oppslagsverket «Religion in Geschichte und Gegenwart» (RGG), hvor han ganske enkelt kaller proklameringen og skapelsen av Moralsk Opprustning «en diakonal tjeneste».

Bare den stokk blinde vil unngå å se berettigelsen og nødvendigheten av en slik innsats og tjeneste. Vi i Vesten ser gjerne lettere behovet for det i f. eks. u-land enn hos oss selv, hvilket er en overfladisk og perspektivløs måte å se tingene på. Men dersom vi nå holder oss et øyeblikk til u-land, er det neppe realistisk å si at det eneste relevante er økonomisk støtte og politiske forandringer. En som til fulle har tatt følgene av dette er Rajmohan Gandhi, sønnesønn av Mahatmaen og i likhet med sin farfar en stor lederskikkelse. Han har i år åpnet første trinn i et konferansested og treningssenter for Moralsk Opprustning i Panchgani i nærheten av Bombay. Fra dette sted meldes det ikke bare om konferanser for dialog og kontakt mellom ulike samfunnsgrupper i og utenom India. I oppslutning om Gandhis sosialetiske revolusjon under mottoet «Asia arise!» har menn og kvinner i eget liv gjort opp med uærlighet og korrupsjon, bitterhet og splittelse, — viktige faktorer for enhver samfunnsinnsats i disse land.

Men tilbake til spørsmålet om det kristne grunnlag for Moralsk Opprustning. Om Frank Buchman selv kan det sies at hans veiledning og sjelesorg overfor sine medarbeidere livet igjennom var preget av en ukonvensjonell, men dyptgripende omsorg med sikte på en erfaring av korset, — korset ikke bare som et objektivt budskap om Guds forsoning, men også som en omskapende og fornyende kraft. Frank Buchman kunne eksempelvis si:

«Korset er ikke et virkelig kors dersom det bare forblir noe på et berg for to tusen år siden. Det er en forferdende og knusende kontakt med Guds hellighet som bryter ned, men gjenreiser, som fordømmer men helbreder, som slår i stykker, men setter sammen, som er slutten, men også begynnelsen, og som leder til selvets død og til en ny tilværelse og kraft i Jesu Kristi oppstandelses liv.»

I tillegg til denne personlige veiledning innen det kristne fellesskap i hjertet av MRA, må det sies at deltakerne ved konferanser i Moralsk Opprustnings regi neppe skulle være i tvil om hvor inspirasjonen

blir hentet. Det kom tydelig fram også gjennom Frank Buchmans offentlige taler, som er trykt og tilgjengelig på en rekke språk, selv om det ikke alltid kom til uttrykk like sterkt som i hans tale «A Revolution under the Cross» (New York 1946). Her hevdet han at MRA's grunnlag er «evangeliets fulle og hele budskap om vår Herre og Frelser Jesus Kristus. Dette budskap i hele sin fylde er det eneste som kan redde verden...» Liknende klare lyskegler bryter igjennom i flere av de skuespill og filmer som er blitt produsert av MRA (f. eks. av Peter Howard: «The Hurricane», «Mr. Brown comes down the Hill», «Happy Deathday». Det siste er under filming.) Men disse kristne religiøse sannheter blir satt fram, ikke som betingelse for arbeidsfellesskap, men som tilbud og erfaring.

På dette punkt synes mange utenforstående iakttagere å støte på litt av et mysterium: Hvordan kan representanter fra andre religioner og fra ikke-troende grupper av menneskeheten søke til MRA dersom de vet at de har å gjøre med noe som i sin rot er kristent? Her kan man bare si at det er like forbausende som det er et faktum. Påstanden om at det her må dreie seg om synkretisme er etter min mening uberettiget. Måten den er begrunnet på har aldri gjort inntrykk på meg.

Derimot er det klart at man støter på et annet spørsmål som er langt mer nærgående, nemlig forholdet mellom MRA og misjon. En kirke uten misjon er jo utenkelig. Ja, kirken må selv forstås som en missio — en sendelse til verden med et historisk definert budskap om frelsen i Kristus. Forpliktet på dette oppdrag kan en kristen støte på følgende problematikk:

Blir ikke min humanitære og diakonale innsats i verden utilfredsstillende og uavsluttet dersom den ikke settes inn under et høyere sikt, nemlig forkynnelsen av evangeliet? Kan min innsats på neste-kjærlighetens og rettferdighetens plan være uten betingelser, uten «strings attached», eller må den ledsages av den uopphørlige proklamerings av Jesu Kristi herrevelde? Her står vi som kjent overfor viktige teologiske spørsmål innen misjonstenknningen, noe som det ikke er mulig å komme nærmere inn på her.

Med hensyn til MRA under dette synspunkt er min konklusjon denne:

Så vidt jeg skjønner strakte Frank Buchman, som inspirator og leder av Moralsk Opprustning, seg intuitivt — eller uttrykt med hans egen tenkning: under Guds Ånds ledelse — mot noe som bare kan forenes i den modne kristne personlighet:

En åndelig-moralsk, — og fra dette synspunkt terapeutisk — bevegelse i tiden som både er helt og holdent diakonal i ordets videste betydning, uten «strings attached», og som samtidig er båret av bevisstheten om at «evangeliets fulle og hele budskap om vår Herre og Frelser Jesus Kristus — er det eneste som kan redde verden...»

Det er ingen grunn til å tro at Moralsk Opprustning noen gang vil bli orientert i annen retning enn denne. Langs disse linjer alene vil dens mulighet ligge for den stadig nødvendige fornyelse og selv-korrigerende. Alle andre synspunkter angående strategi, vurdering av kommunisme og andre ismer, analyser av verdenssituasjon og åndskamp, er sekundære og vil måtte skifte med tidsepokene.

Inkluderingen av og samarbeidet med mennesker også utenfor de kristne konfesjoner blir på en interessant måte belyst ved den debatt som føres innen sosial-etikken. Jeg tenker på hvordan f. eks. Tor Aukrust i sitt verk «Mennesket i samfunnet» begrunner en moral som er gyldig for alle mennesker. Som kjent knytter han her til naturretts-begrepet, men vel å merke under korrektiv fra den kristne åpenbaring og tro. Her vil Moralsk Opprustning understreke at dette korrektiv riktignok må søkes i «kristent syn på rett og moral». Men dessuten må korrektivet søkes der hvor den åndelige dynamikk er å finne: i mennesker som med all sin skrøpeligheit er kalt til å være verdens lys og salt, surdeigen, «den skapende minoritet» (Toynbee) som fornyes ved og drives av Kristi kors.

De kristne kirker er i dag kastet ut i en nådeløs konfrontasjon med verdens nød. Sent, men kanskje ikke for sent, er vi våknet opp til den erkjennelse at mennesker, uansett tro og meninger er bundet sammen i en felleslagnad, i spørsmålet om hvordan de skal overleve både fysisk og menneskeverdig i mas-

sekulturens, massedødens og masseutbyttingens verden.

Et økende krav om forandring i samfunnssystemer som har vist seg ineffektive og urettferdige, kommer i dag også fra de kristne kirker. (Se f. eks. Uppsalamøtets rapport om «Verdens økonomiske og sosiale utvikling».) Men med uforminsket styrke må det syn hevdes at fremskritt — i det lange løp — er umulig uten en forandring i mennesket selv.

Er det ikke en skjebnesvanger tendens i våre dagers debatt til å skyve dette høyst ubehagelige spørsmål fra seg eller utsette det på ubestemt tid? Det er godt mulig å tenke seg at man en gang i fremtiden vil måtte si at en epoke som en gang fortonet seg som radikal, ikke var radikal nok, fordi man trodde å kunne hoppe over det problem som i all evighet forblir det samme, nemlig spørsmålet om mennesket, dets tenkning og vaner, dets personlighet, hjertelag og mentalitet, — spørsmålet om menneskets forvandling og oppdragelse til ansvar.

Vårt håp står til en verdenssamvittighet som kan gå til frontalangrep på all urettferdighet og avhumanisering, hvor den enn måtte forekomme. Og vårt håp står til den Korsets dimensjon som kan helbrede bitterheten og sårene i menneskenes hjerte.

En øst-europeisk delegasjon tok i sommer for første gang del i en konferanse for Moralsk Opprustning i Caux i Sveits. Dette var for de informerte en overraskelse. Det falt helt i tråd med noe man har kunnet iaktta de siste årene ved forskjellige arrangementer i MRA's regi, f. eks. ved dramatiske fremstillinger i Westminster Theatre i London: folk fra de kommunistiske land har begynt å innfinne seg.

Det er grunn til å tro at denne tendens avspeiler et av de mest interessante trekk i den kommunistiske verdens ideologiske ansikt, nemlig den oppmerksomhet som på enkelte hold blir viet den menneskelige og etiske faktor i oppbyggingen av det kommunistiske samfunn.

Ved en marxistisk filosof-konferanse i Øst-Europa i sommer (hvor for øvrig også Herbert Marcuse var tilstede) uttalte en av de østlige deltakere til en bekjent av undertegnede: «Vi vet at

fremskritt er umulig uten en forandring i mennesket.» En professor fra Beograd sa ved samme anledning: «Bare en ny moralsk styrke vil helbrede det byråkrati som ødelegger enhver revolusjon, inklusive den kommunistiske.»

Disse uttalelser er ikke gjengitt for å gi inntrykk av at kommunismen er i ferd med å forandre sin grunnleggende karakter som materialistisk ideologi, men de viser at folk som har gått løs på samfunnets strukturer i arbeidet med å skape det rettferdige samfunn, slik de oppfatter det, er blitt stående foran et grunnleggende problem, mennesket selv. De siterte utsagn er derfor godt egnet som bakgrunn når jeg skal gi noen synspunkter på Moralsk Opprustning pr. i dag. Det er særlig forholdet mellom Moralsk Opprustning og kristendommen jeg fra forskjellige hold er blitt bedt om å utrede.

Moralsk Opprustning (MRA) bringer intet nytt i forhold til den historiske åpenbaring i Jesus Kristus. MRA er ingen ny erkjennelseskilde om Guds frelsesplan for menneskeheten. MRA er heller ikke noe kirkelig fellesskap som kan erstatte et menneskes medlemskap i en kristen kirke. Alt dette skulle være unødvendig å si, men la det likevel være sagt.

Den formulering som i sin tid ble brukt fra MRA-hold for å klargjøre forholdet mellom MRA og den katolske kirke, gjelder også i andre konfesjonelle sammenhenger: «MRA er ikke kirken, men en inngangsport til kirken.» (At dermed bare en del er sagt om Moralsk Opprustning, er underforstått.)

Men har da MRA «ingen direkte tilknytning til kristentroen»? Å påstå det ville være like urimelig som å si at et menneskes holdning til samvittighetens tale om rett og galt ikke har noen tilknytning til kristentroen. Det som stadig skjer er jo at noe som tilsynelatende bare er et moralsk oppgjør, fører til en fornyelse av troen, nettopp for den kristne. Jeg må her tenke på hvordan den katolske professor i dogmatikk, Karl Adam, forsto Moralsk Opprustnings intensjoner. Han karakteriserte dem som et forsøk på «å gjenskape en personlig erfaring av det moralske og religiøse a priori, fra hvilket all levende religion begynner». (Avisen «Vaterland», Lucern 12. august 1952.)

Likevel er det riktig at en teolog støter på pro-

blemer når man i klare paragrafer vil beskrive MRA. Denne synes jo i det ene øyeblikk å stå fast plantet på den kristne åpenbarings grunn, og i neste øyeblikk å bli presentert som et tilbud og en appell til alle mennesker uansett trosmessig bakgrunn.

Dette tosidige aspekt får man best belyst ved å studere MRA's utvikling like fra dr. Frank Buchmans åndsopplevelse i den lille kirken i Kesswick i England. Frank Buchman, amerikansk luthersk prest av sveitsisk avstamning, hadde der i 1908 en visjon av den korsfestede Kristus, noe som for ham innebar en helbredende og befriende erfaring. Frank Buchman betraktet alltid denne hendelse som vendepunktet for ham selv og som utgangspunktet for det arbeid som senere utviklet seg, først under navnet Oxfordgruppen og siden, fra 1938, under betegnelsen Moralsk Opprustning.

De som i tredivetårene, sammen med slike som Ronald Fangen og Fredrik Ramm, møtte Oxfordgruppen på de forskjellige «house-parties» her i landet, og som gjennom det fant omvendelse og ny retning for sitt liv, hadde knapt noen vansker med å oppfatte den som en bevegelse på kristen grunn. Frank Buchmans visjon da han kom til Norge i 1935 var «Norge i brand for Kristus».

I 1938, under inntrykket av Hitlers innmarsj i Østerrike og hele den truende verdenskatastrofe, lanserte Frank Buchman i Øst-Londons Rådhus «Moral Re-Armament» som det eneste langsiktige alternativ til militær opprustning. Fra Frank Buchmans tale ved denne anledning (29. mai 1938) siterer jeg:

«Verdenssituasjonen kan ikke annet enn vekke uro og engstelse. Fiendskap hopper seg opp mellom nasjonene, innen næringslivet og mellom klassene. Bitterhet og frykt virker for hver dag mer og mer lammende. Splid og negativitet undergraver hjemmene våre.

Finnes det noe middel som kan stanse sykdommen i den enkelte og i folket og gi håp om helbredelse før det er for sent?...

Krisen er i sin grunn moralsk. Folkene må oppruste moralsk...

Hver mann, hver kvinne, hvert barn må innruleres, hvert hjem må bli en festning. Vårt mål må

være ikke bare at enhver har det han trenger i livet, men at han finner sin rettmessige plass i arbeidet for å skape en moralsk opprustning og derved trygge både sitt folks fred og hele verdens fred...»

Hvordan dette skulle kunne skje antydte Buchman, i overensstemmelse med den åndserfaring som hadde gitt Oxfordgruppen dens dynamikk:

«Vi trenger en kraft som er sterk nok til å forandre den menneskelige natur og bygge broer mellom menneskene og mellom partiene.

Det begynner når enhver innrømmer sine egne feil i stedet for å rette lyskasteren mot de andres.

Bare Gud kan forandre den menneskelige natur...»

Når vi 30 år senere ser tilbake på Frank Buchmans taler sommeren 1938 og på Moralsk Opprustnings arbeid i årene etter, er vårt utsiktspunkt en tid da ropet på strukturendringer helt synes å overdøve appellen om en mentalitetsendring i menneskene. Vi har også opplevd en krig og en etterkrigstid med store skuffelser og tilsvarende kynisme angående muligheten for å forandre verden gjennom en forandring av menneskene. Den slutning kunne lett trekkes at Frank Buchmans appell og budskap gjaldt enkeltmenneskene — noe som var vel og bra den gangen — mens vi i dag trenger noe annet: en kollektiv sosial vekkelser med sikte på en politisk omforming av samfunnet. Frank Buchman selv ville neppe ha sett en motsetning mellom disse to faktorene. Han siterte med ettertrykk hva formann for den tyske faglige landsorganisasjon, sosialisten Hans Bockler uttalte i Caux i 1948:

«Når menneskene forandres vil samfunnsstrukturen forandres, og når samfunnsstrukturen forandres, vil menneskene forandres. Disse to ting hører sammen, og begge er nødvendige» (Sitert i Frank Buchmans tale «Is there an answer? There is». Caux 1949) Frank Buchman selv så fremtiden i det han kalte «forandringens fulle dimensjon», «en forandring i de økonomiske, sosiale, nasjonale og internasjonale forhold. Men det hele må grunnes på forandring i menneskene selv» (fra samme tale). En tale i India noen år senere hadde det megetsigende tema «Brød, fred, håp» (dvs. håp «om en ny verdensorden»).

Prins Richard av Hessen

Prins Richard av Hessen avgikk ved døden den 12. februar i sitt hjem på Kronberg slott nær Frankfurt, 66 år gammel.

Prins Richard var en av de mange ætlinger av dronning Victoria av England blant Europas kongehus. Dypt deprimerert over Tysklands sammenbrudd oppholdt han seg i Sveits i 1920, og der møtte han ved en anledning Frank Buchman. Det var begynnelsen til et vennskap som varte til dr. Buchmans død i 1961, og som forandret prinsens liv. Kort tid før han døde uttrykte han sin overbevisning slik: «Jeg kan ikke se noe annet svar for verden enn Moralsk Opprustnings fulle budskap.»

I 1955 reiste prins Richard med Frank Buchman og en internasjonal styrke til Australia og Asia, hvor de besøkte en rekke landsledere. Etter krigen tok han også aktivt del i arbeidet for å bygge enhet og forsoning i Europa, sammen med tyske gruvearbeidere og bedriftsledere.

Mens prinsen ble bisatt på Kronberg, ble hans minne hedret i Westminster Theatre i London, der unge Peter Eggemann fra Ruhr fortalte om prins Richards vennskap med både hans egen familie og andre gruvearbeiderfamilier. «Han brukte sitt liv for alle klasser og alle slags mennesker.»

Fru Irene Laure, tidligere generalsekretær for Frankrikes sosialistiske kvinneforbund, sa minneord om prins Richard ved åpningen av Moralsk Opprustnings konferanse i Panchgani, India: «Vennskapet mellom min mann og prins Richard var ikke noe som inntreffer hver dag,» sa fru Laure. «Min mann var marxist i 45 år. Men de fant hverandre i et felles mål: enhet mellom Frankrike og Tyskland.»

«Prins Richard var en prins blant revolusjonære og en revolusjonær blant prinser,» sa Rajmohan Gandhi, sjefredaktør av tidsskriftet «Himmat».

Ceylons tidligere statsminister fru Bandaranaike moret seg over MRA's skuespill «Den glemte faktor» da det ble oppført i Colombo nylig. Ved siden av fru Bandaranaike en tidligere minister i samme regjering. Bak dem sitter transportminister E. Hurulle og frue, og statsråd S. Sugathadas.

LEGEMIDDEL FRA Nyer

ved hodepine
NOVID

tas oppløst i vann

Novid gir hurtig lindring ved hodepine, reumatisme, nervesmerter, tannpine, menstruasjonsmerter og forkjølelsesubehag. Novid i vann - er behagelig i bruk og skånsom selv for ømfintlige maver. Uten resept på apotek og medisinsalg. - Rør og foliepakning à 20 tabletter samt glass à 40 og 100 tabletter.

Novid - befriende lett å ta.

NYEGAARD & CO-AS-OSLO

klippet

SAKEN ER NEMLIG DEN AT SAMTIDIG som en person deltar i en demonstrasjon for fred i Vietnam og kritiserer amerikanerne, kan han finne det fullt akseptabelt å bedra sin kone, utnytte sine naboer og leve sitt lille liv behagelig. En viss form for fremskrittstrang synes således å inneholde et slags bedøvelsesmiddel som gjør det mulig for enkelte å leve slik de behager og samtidig betrakte seg selv som utmerkede mennesker.

Dette svakhets-fenomen må avsløres og fordømmes, ikke først og fremst i alle andre, men ved at enhver begynner med seg selv. Dette må gjøres dersom vi ønsker at verden skal forandre seg raskt. I våre dager går alt hurtigere og hurtigere. Vi kan ikke lenger la historien fortsette på sin forvirrede kurs. Kursen må komme under kontroll, og denne kontroll kan bare oppnås dersom vi klarer å forandre det materiale som historien består av. Dette materiale er oss selv. Det er umulig å bygge opp et anstendig samfunn med annenklassens individer.

Dette fører oss frem til De ti bud, til budet «Elsk din neste som deg selv,» til en enkel, grunnleggende moral (som ser ut til å være enkel, men som er svært vanskelig å praktisere), til hver og ens plikt

til å forsøke å bli et ærlig menneske, til Menneskerettighetserklæringen og enhvers plikt til å respektere alle andre menneskers rettigheter.

Men man vil forstå at ethvert individ må begynne med å være klar, og til en viss grad kynisk overfor seg selv. Sokrates hadde rett da han i sin tid påpekte at alt begynner med ordren: «Kjenn deg selv.»

Dersom det fra begynnelsen kreves en sann kunnskap om en selv, bør dette endelig føre til overveielse og forpliktelse. I vår tid, med all dens tomme snakk og falske forhåpninger, kan man fra tid til annen trenge å bli minnet om det.

Pater Dominique Pire
i «Aftenpostens kronikk»
4. februar 1969.

— TROR DE UTVIKLINGSHJELPEN vil lykkes?

— Jeg tror vi må være klar over at det slett ikke er noen selvfølge at den lykkes. Det det gjelder er noe så vanskelig som å omskape mennesker, slik at de blir i stand til å utnytte sitt land. Vi må regne med feilslag selv om prosjektene i og for seg er gode. Det nytter ikke å gå til et u-land med den innstillingen at hvis en ikke lykkes fullstendig, reiser en hjem igjen. I alt arbeid er det bare en viss prosent som lykkes, i u-land ligger det i oppgaven at denne prosenten må være enda mindre enn hjemme. Derfor trenger vi i u-hjelpen noe av den samme innstillingen som misjonen har — at man ser på arbeidet som et kall. Vi kan ikke vente at hele verdensdeler på en menneskealder eller to skal gjennomgå den utvikling vi har brukt hundrevis av år på.

— De snakket om å omskape mennesker — har vi egentlig lov å påvirke andre, prøve å dytte vår egen kultur på dem?

— Vi kan aldri komme fra at mennesket påvirkes av enhver utvikling. Det skal ikke mer enn en ny vei til før folk forandres. Det er umulig å tenke seg at noen f. eks. lærer seg å lese uten at det skjer en forandring med dem. Vi får prøve å gi dem det vi har av verdi — noe av det kan de bruke, noe av det kan

de ikke bruke. Vi kan ikke bryte ned gamle forestillinger og normer uten samtidig å gi nye moralnormer. Gir vi bort bare vår teknikk og ingen menneskelige verdier, risikerer vi å etterlate et tomrom som ingen utviklingsmuligheter gir. Dette er et av de store problemer i Afrika i dag, sier Trygve Haugland.

Intervju med Trygve
Haugland i tidsskriftet
«Senit».

DET ER ET GAMMELT ORD SOM sier at individets problem er verdens problem. Vi må med andre ord først forandre oss selv, før vi er i stand til å forandre den verden vi lever i. Denne tanke fremgår av skuespillets sosiale idé. Miller drar til felts mot den kommersielle tidsånd som preger samfunnet. Jaget etter suksess, etter økt velstand, har besatt menneskene. «Ingen respekt for noe annet enn penger», sier en av personene i skuespillet — og dette jaget etter penger forhindrer dem i å finne frem til det som er betydningsfullt her i livet. Dusingmentaliteten flyter utover som den svarte lava og legger øde det verdifulle, som skulle vokse frem i harmoni og forståelse. Angsten for å ligge under i karrierejaget er også en medvirkende årsak til vår tids misère, den skaper hensynsløshet mot ens medmennesker, og er med på å forvitte ens egen personlighet. Den bringer hat og misunnelse, forårsaker maktmisbruk overfor den svake og skiller menneskene i stedet for å forene dem. Vi lever ennå i stivnede tradisjoner, inngrodde vaneforestillinger — både på sosialt, politisk og religiøst plan — og disse skrankene må brytes ned, hvis menneskene skal nå frem til en rikere livsopplevelse. Vi må alle betale vår pris for det valget vi treffer.

Knut Hergel i Tanker
omkring «Prisen» —
skuespill av Arthur Miller.

EN REGJERING ER FOLKETS tjenere. For den er ikke spørsmålet å ha rett, men å gjøre det riktige.

Redaktør Martin Vårvik,
Nationen 25/1 - 69.

Kort nytt

ETIOPIA

Roland Wilson, en av de ansvarlige for Moralsk Opprustnings arbeide i Storbritannia, talte nylig til 8 000 mennesker som var samlet i Asmara, Etiopia. Wilson var på besøk i Etiopia i forbindelse med den store konferansen som skal holdes der i april, hvor det ventes delegasjoner fra mange deler av Afrika. Asia og Europa vil også bli representert.

ASIA PLATEAU

Nordmenn ledet treningskurser under titelen «Aktuelle verdensbegivenheter», med stor oppslutning fra unge asiater som tok del i verdenskonferansen i Panchgani i februar.

STOCKHOLM

I midten av mars lanserte svensker en større offensiv med Peter Howards skuespill «Stigen», som ble oppført på ABF-husets teater. Flere utenlandske talsmenn for industri og fagbevegelse var til stede i denne forbindelse, sammen med ungdom fra mange land.

NY FILM

Det første filmkopi av Peter Howards skuespill *Happy Deathday* ventes til Norge i vår. Det blir en helaftens film i farger. De som ønsker å være med å skaffe den til veie for bruk her i landet, kan sende bidrag til postgirokonto 125 79, merket «Happy Deathday».

EN OLDEMOR

Den 89 år gamle Lotti van Beuningen fra Holland, bestemor til 9, oldemor til 20 barn, har reist til India for å hjelpe Rajmohan Gandhi i hans kamp for det indiske folk. Fru van Beuningen ble dekorert av den hollandske dronning såvel som den belgiske konge for sitt mot og sine tjenester under den 2. verdenskrig. Idag, snart 90 år gammel, kjemper hun like helhjertet for sin overbevisning. «Det finnes ingen aldersgrense for revolusjonær virksomhet i Moralsk Opprustning», sier hun.

CAUX 1969

Fra 3. til 7. april i år holdes en påskekonferanse i Moralsk Opprustnings senter i Sveits. Den store sommerkonferansen begynner den 23. mai og fortsetter til 14. september. Nærmere opplysninger om konferansen kan fåes ved skriftlig henvendelse til Moralsk Opprustning, Sophus Lies gate 5, Oslo 2. I 1968 ble Caux besøkt av 5—6 000 mennesker.

TEATEROPPFØRELSE PÅ FIRE SPRÅK SAMTIDIG

«Det er tillatt å lene seg ut» ble oversatt til fire forskjellige språk samtidig, blant dem russisk og spansk, da showet ble oppført på Westminster Theatre i London i februar. Mens showet pågikk ble tekstene prosjektert mot et smalt lerret over scenen, ved hjelp av et lysbildeapparat.

EN NIGERIANER

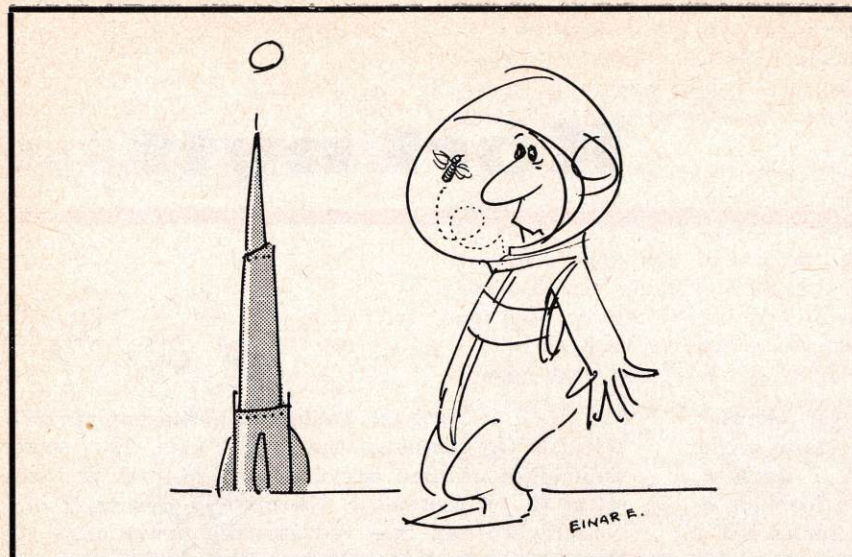
Etim Udoh fra Nigeria arbeider med sin doktorgrad i Holland. Hans far og to brødre ble drept i Biafra av Iboene. På en MRA-konferanse uttalte han: «Jeg visste ikke hva jeg skulle gjøre med min bitterhet, og jeg følte at jeg måtte komme hit. Jeg har fått mot til å gjøre og si det som er rett, og har funnet et svar til hatet og et håp for mitt lands fremtid.»

I Nigeria ble han sitert i avisen *Morning Post*: «En nedrustning av hatet i nigerianernes hjerter er enda viktigere enn en stans i våpenforsyningene utenfra. Permanent fred vil ikke komme ved en stans i skuddvekslingen, men gjennom vår beslutning om å rense våre hjerter fra ønsket om revansje og krig.»

STUDENTER FRA MIDT-ØSTEN TIL CAUX

Beirut, februar: To nordmenn engasjert i Moralsk Opprustning talte til en gruppe ledende studenter i Beirut. Møtet ble arrangert av en ung araber som ifjor tok del i et av kursene for «ansvarlig lederskap» i Caux.

En rekke unge arabere har meldt seg på til sommerkonferansen i Caux 1969.

ABONNER PÅ **HIMMAT** Asias røst

Et uketidsskrift redigert av Rajmohan Gandhi. Uunnværlig hvis De ønsker å være informert om asiatiske forhold.

Nærmere opplysninger:
NY VERDENS redaksjon,
tlf. 56 34 14.

LEGEMIDDEL

Forkjølelse, revmatisme, nervesmerter - forsøk...

ALBYL-

Enterosolubile

OVERTRUKNE ACETYLSALICYLSYRETABLETTER
Uten maveirritasjon fordi tablettene først
løses opp i tynntarmen. Pakninger à 30
og 100 tabletter. På apotek uten resept.

A/S FARMACEUTISK INDUSTRI

Uten
mave-
irritasjon

over at pårørende av immigranter strømmer til i stort antall, særlig på grunn av den forskjell som det er på kultur og sosiale skikker i India og Pakistan. Jeg forstår også den sterke utfordring som situasjonen representerer i undervisningssektoren, og alt som dette betyr med hensyn til behov for lærere, skoleplasser og også språkvanskeligheter. Men en ting er klar: vi ser Storbritannias behov og har begynt å mestre det.

Izvestia...

Forts. fra side 3

skape «den nye mennesketype». Men Rosental tar feil hvis han, som han skriver, tror at Moralsk Opprustning er ute etter å forsone kommunisme og kapitalisme. Moralsk Opprustnings mål er å bringe radikal forvandling til begge.

Det har vært sagt før — men kan trygt sies igjen: «Å regne med en forandring av den menneskelige natur er en trossak. Å regne med en forandring i verden uten en forandring i den menneskelige natur er dårskap.» En utfordring — like ubesvart i den kommunistiske som den ikke-kommunistiske verden.

L. H.

Gi barna

FFF

(FUHR FLYTENDE FRUKT)

SUNN
NÆRENDE
VITAMINRIK

RÅ EPLES/AFT.-GIR HELSE OG KRAFT

EN SAK ÄR -SÄKER

MIBO - 24 VOLT - EL-TOALETT

UPPFYLLER SÄKERHETSKRAVEN

MIBO är marknadens första el-toalett som provats och S-märkts efter de nya normer som Semkos normutskott fastställde den 7 december 1967.

MIBO har transformator, vilket gör att alla elektriska komponenter drives med 24 volt.

MIBO har förbränningsugn i eldhärdig keramik och är försedd med efterbrännkammare. Denna ger en temperatur på över 1 000 grader, vilket gör att även gaserna antändes och förbrännes. (Ni slipper filter.) Övriga förbränningstekniska delar är i rostfritt.

MIBO uppfyller berörda myndigheters önskemål om separat sanitär- resp. förbränningsteknisk del.

MIBO har hölje av glasfiberarmerad plast och programverk som automatiskt styr förbränningsprocessen.

MIBO el-toalett är patentsökt.

ELEKTRO
MIBO
AKTIEBOLAG
Tel. 0501/136 20, 542 00 Mariestad

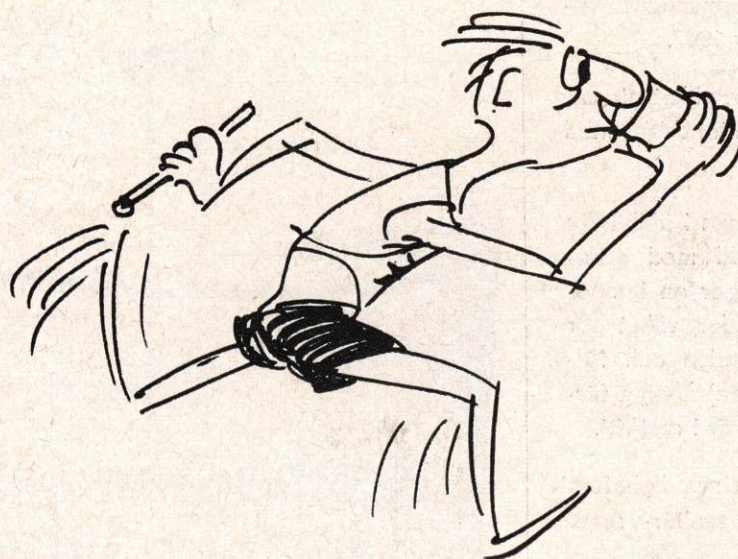
Sänd närmare information om MIBO el-toalett till

Namn

Adress

Postadress

Mr. Lemon Lime

E.

OPPFRISKENDE EKTE
LIMEJUICE i pulverform

Dernings AB
Göteborgs Frihavn